

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نمونه سوالات تالیفی ونهایی درس نهم

فلسفه دوازدهم

(آغاز فلسفه در جهان اسلام)

تهیه و تنظیم

سید احمد صمدانی

استان آذربایجان شرقی

***گزاره‌های زیر را با واژه صحیح و غلط مشخص کنید:**

- ۱- در حقیقت، سیزده قرن است که مسلمانان نوعی «.....» دارند که از آن به «.....» تعبیر می‌کنیم.
- ۲- حیات علمی و فلسفی در جامعه ای جوانه می‌زند و رشد می‌کند که "....." وجود داشته باشد.
- ۳- در واقع، حیات علمی و حیات فلسفی از میوه‌ها و ثمرات "....." اند.
- ۴- اولین شرط رشد و شکوفایی علم در جامعه وجود است.
- ۵- پیامبر اکرم (ص) و قرآن کریم..... جامعه اسلامی را پایه‌گذاری کردند.
- ۶- پیامبر اکرم، قرآن کریم و پیشوایان بزرگوار برای که همان فضای فرهنگی و اجتماعی جهت بحث و گفت‌وگوی عقلانی است، زمینه‌سازی کردند.
- ۷- در قرآن کریم و گفتار و رفتار رسول خدا تکریم علم به عنوان ثمره، زمینه‌سازی برای حیات عقلی است.
- ۸- در قرآن کریم و گفتار و رفتار رسول خدا طرح مباحث علمی و عقلی و فلسفی و به کارگرفتن شیوه‌های مختلف استدلال؛ زمینه‌سازی برای است.
- ۹- در قرآن کریم و گفتار و رفتار رسول خدا مذمت پیوسته، به طوری که در جامعه یک ویژگی منفی تلقی شود، زمینه‌سازی برای حیات عقلی است.
- ۱۰- در قرآن کریم و گفتار و رفتار رسول خدا دعوت به یادگیری علوم دیگر ملت‌ها و تمدن‌ها و استفاده از آنها، زمینه‌سازی برای است.
- ۱۱- از همان عصر رسول خدا بحث و گفت‌وگوی عقلی در مسائل آغاز شد.
- ۱۲- در قرن، دانشمندانی تربیت شدند که در روش عقلی و استدلالی در مسائل اعتقادی مانند اثبات وجود خدا، صفات خداوند، ضرورت معاد و نیز مسائلی مانند جبر و اختیار متبحر بودند و به تعلیم و کتابت اشتغال داشتند.
- ۱۳- حیات عقلی مسلمانان از همان ابتدای ظهور اسلام آغاز شد و بعد از دو قرن، به انجامید.
- ۱۴- نهضت ترجمه متون که از قرن آغاز شد، یکی دیگر از زمینه‌های شکل‌گیری در جهان اسلام بود.
- ۱۵- در قرن دوم هجری، نهضت ترجمه و یادگیری از دیگران آن قدر اهمیت داشت که گفته‌اند.....، مترجم معروف و زبردست آن زمان، گاهی معادل وزن کتابی که ترجمه کرده بود، زر دریافت می‌کرد.
- ۱۶- نهضت ترجمه متون منحصر به دانش نبود بلکه علوم گوناگون از قبیل و را هم شامل می‌شد.
- ۱۷- ارسطو در مباحث فلسفی بیش از هر چیز به تکیه می‌کرد.
- ۱۸- فلسفه اسلامی صورت به خود گرفت و نبوغ استدلالی ابن سینا، این صورت را با ظریف‌ترین موشکافی‌ها آراست.
- ۱۹- فارابی در فلسفه نظریه پرداز بود و دیدگاه ویژه‌ای را مطرح کرد که به دیدگاه نزدیک است.
- ۲۰- کتاب الجمع بین رأی الحکیمین فارابی جمع میان نظرات دو حکیم و ارائه می‌کند.
- ۲۱- کتاب بعدها راهنمای ابن سینا در فهم کتاب ارسطو می‌شود.
- ۲۲- وی به علت آشنایی عمیق با تعالیم اسلام، توانست آموخته‌های خود از افلاطون و ارسطو و سایر فیلسوفان گذشته را در یک نظام فلسفی جدید عرضه کند و فلسفه را در جهان اسلام بنا نهد.
- ۲۳- فارابی انسان را می‌داند و معتقد است که به حسب فطرت و طبع خود به جامعه گرایش دارد.
- ۲۴- به عقیده فارابی، مسیر سعادت و کمال انسان از می‌گذرد.
- ۲۵- بر اساس نظر فارابی، بهترین مدینه‌ها مدینه‌ای است که مردم آن به اموری مشغول و به فضایی آراسته‌اند که مدینه را به سوی سعادت می‌برد و چنین جامعه‌ای است.

- ۲۶- فارابی مدینه فاضله را به تشبیه می کند که هر عضو آن متناسب با ویژگی خود وظیفه ای دارد و آن وظیفه را به نحو احسن انجام می دهد.
- ۲۷- به نظر فارابی، ریاست جامعه باید برعهده کسی باشد که و دارد.
- ۲۸- به عقیده فارابی رهبر جامعه کسی جز نیست.
- ۲۹- به نظر فارابی، پیامبر می تواند با اتصال دائمی داشته باشد.
- ۳۰- فارابی مدینه جاهله را در مقابل قرار می دهد و معتقد است که مهم ترین تفاوت آن با مدینه فاضله در است.
- ۳۱- در مدینه هدف مردم فقط سلامت جسم و فراوانی لذت هاست.
- ۳۲- دانشمندی که مانند وجود خدا، صفات خداتبخر داشته اند. (نهایی باندکی تغییر دی ماه ۹۹)

@ جواب ها: ۱- حیات علمی / حیات فلسفی ۲- (حیات عقلی) ۳- حیات عقلی ۴- حیات عقلی ۵- حیات عقلی ۶- حیات عقلی ۷- تفکر و خردورزی ۸- حیات عقلی ۹- نادانی و جهل ۱۰- حیات عقلی ۱۱- اعتقادی ۱۲- اول هجری ۱۳- حیات فلسفی ۱۴- دوم هجری / حیات فلسفی ۱۵- حنین بن اسحاق ۱۶- فلسفه / منطق، فلسفه یا (نجوم، ریاضیات، طب، ادب و سیاست) ۱۷- قیاس برهانی ۱۸- استدلالی قوی ۱۹- سیاست / افلاطون ۲۰- افلاطون / ارسطو ۲۱- اغراض ارسطو فی کتاب مابعدالطبیعه ۲۲- مشائی ۲۳- مدنی بالطبع ۲۴- زندگی اجتماعی ۲۵- مدینه فاضله ۲۶- بدنی سالم ۲۷- روحی بزرگ / سرشتی عالی ۲۸- پیامبر خدا ۲۹- ملک وحی ۳۰- مدینه فاضله / هدف آن ۳۱- جاهله ۳۲- مسائل اعتقادی

*** گزاره های زیر را با واژه صحیح و غلط مشخص کنید:**

- ۳۳- از ورود فلسفه به جهان اسلام در حدود سیزده قرن می گذرد.
- ۳۴- حیات علمی و فلسفی در جامعه ای جوانه می زند و رشد می کند که حیات دینی وجود داشته باشد.
- ۳۵- اولین فیلسوف مشهور مسلمان به نام ابویوسف یعقوب بن اسحاق ظهور کرد.
- ۳۶- مورخان علم گزارش داده اند که حیات تعقلی مسلمانان با ظهور اسلام و تشکیل جامعه اسلامی مقارن بوده است.
- ۳۷- پیامبر، قرآن و پیشوایان بزرگوار، فرصت تفکر و اندیشه ورزی برای مردم فراهم آمد و بسیاری از مردم وارد مباحثات دینی شدند.
- ۳۸- در قرآن کریم و گفتار و رفتار رسول خدا ارزش قائل شدن برای اصل تفکر و خردورزی؛ زمینه سازی برای حیات عقلی است.
- ۳۹- در قرآن کریم و گفتار و رفتار رسول خدا تکریم پیوسته عالمان و دانشمندان؛ زمینه سازی برای حیات علمی است.
- ۴۰- در قرن دوم دانشمندی ظهور کردند که در مسائل اعتقادی مانند ضرورت معاد و جبر و اختیار تبخر داشتند.
- ۴۱- نهضت ترجمه متون منحصر به دانش فلسفه بود و شامل علوم دیگر نمی شد.
- ۴۲- مسلمانان در فلسفه نیز یادگارهای فیلسوفان بزرگ یونان را آموختند و با نقد و بررسی آراء آن حکیمان، نظام فلسفی نوینی را سامان بخشیدند.

۴۳- مسلمانان در فلسفه ضمن برخورداری از آراء افلاطون و به خصوص افلوپین، در بردارنده اندیشه های جدیدی بود که تا آن روزگار سابقه نداشت.

۴۴- فلسفه اسلامی در آغاز سرشتی کاملاً استدلالی داشت و متکی بر آراء ارسطو بود.

۴۵- این شیوه تفکر فلسفی که سرشتی کاملاً استدلالی داشت به خاطر مؤسس اول آن، ابن سینا، به حکمت مشاء معروف شد.

۴۶- فارابی و ابن سینا بزرگ ترین حکمای مشاء محسوب می شوند.

۴۷- فارابی علاوه بر فلسفه که در آن سرآمد روزگار بود، در حقوق، نجوم و سیاست نیز شهرت داشت و به درجه استادی رسیده بود.

۴۸- فارابی ریاضی را به خوبی می دانست و در نجوم تبحر داشت.

۴۹- فارابی در فلسفه سیاست نظریه پرداز بود و دیدگاه ویژه ای را مطرح کرد که به دیدگاه ارسطو نزدیک است.

۵۰- فارابی با میراث فلسفی یونان، به خصوص آراء افلاطون و ارسطو، به خوبی آشنا بود.

۵۱- فارابی در کتابی به نام اغراض ارسطو فی کتاب مابعدالطبیعه با دقت و توانایی بسیار، نظرات افلاطون را شرح می کند و نکات پیچیده آن را آشکار می سازد.

۵۲- فارابی پس از ارسطو لقب معلم گرفت و به معلم ثانی شهرت یافت.

۵۳- فارابی هرگز مشاغل سیاسی را نپذیرفت و با اهل سیاست معاشرت نداشت. با وجود این، در سیاست بسیار اندیشید و آثار متعددی در این زمینه نوشت.

۵۴- فارابی انسان را مدنی بالطبع می داند و معتقد است که به حسب فطرت و طبع خود به جامعه گرایش دارد و می خواهد با هموعان خویش زندگی کند.

۵۵- از نظر ابن سینا هدف اصلی جامعه و مدینه، سعادت در دنیا و آخرت است.

۵۶- در مدینه فاضله فارابی هم، کسی باید بردیگران برتری داشته باشد و بر آنان ریاست کند.

۵۷- به نظر فارابی، ریاست جامعه باید به عالی ترین درجات روح رسیده باشد تا بتواند احکام و شرایع را دریافت کند.

۵۸- به عقیده فارابی اتصال بملک وحی برای امامان و جانشینان اوهم هست و همین اتصال پیوسته با عالم بالا به پیامبران امکان می دهد که جامعه را به درستی و در جهت نیل به سعادت حقیقی رهبری کنند.

۵۹- مردمان مدینه جاهله گمان می برند که اگر به لذت های مادی و معنوی دست یابند، به سعادت رسیده اند و اگر دست نیافتند، به بدبختی افتاده اند.

۶۰- از نظر فارابی همانگونه که در میان اعضای بدن برخی بردیگران تقدم دارند، در میان اعضای مدینه سلسله مراتبی وجود ندارد.

۶۱- ابن سینا مؤسس حکمت مشایی (فلسفه اسلامی یانبوی) است. (با اندکی تغییر نهایی خرداد ۹۸)

۶۲- حیات تعقلی مسلمانان با ظهور اسلام و تشکیل جامعه اسلامی آغاز شد. (نهایی دی ماه ۹۹)

@ جواب ها ۳۳-ص ۳۴-غ ۳۵-ص ۳۶-ص ۳۷-غ ۳۸-ص ۳۹-غ ۴۰-غ ۴۱-غ ۴۲-ص ۴۳-غ ۴۴-ص ۴۵-غ ۴۶-ص ۴۷-
ص ۴۸-غ ۴۹-غ ۵۰-ص ۵۱-غ ۵۲-ص ۵۳-ص ۵۴-ص ۵۵-غ ۵۶-ص ۵۷-غ ۵۸-ص ۵۹-غ ۶۰-غ ۶۱-غ ۶۲-ص

*گزینه صحیح را انتخاب کنید:

- ۶۳- هدف اصلی از تشکیل «جامعه و مدینه» از نظر فارابی چیست؟
(۱) دوری از تنهایی (۲) کمک کردن به دیگران (۳) گرد آمدن در یک سرزمین (۴) رسیدن به سعادت در دنیا و آخرت
- ۶۴- کدام یک از آثار فلسفی زیر از فارابی نیست؟
(۱) آراء اهل مدینه فاضله (۲) الجمع بین رأی الحکیمین (۳) اغراضُ ارسطو فی کتاب مابعدالطبیعه (۴) انصاف
- ۶۵- رسیدن به درجه عالی تعقل از نظر فارابی کدام است؟
(۱) شهود حقایق اصیل و ثابت در عالم مُثل (۲) دست یافتن به معرفت حقیقی
(۳) اتصال دائمی با ملک وحی (۴) رسیدن به لقاءالله از طریق تزکیه نفس
- ۶۶- لقب معلم ثانی به فارابی به این دلیل است که
(۱) او اشتباه مترجمان را اصلاح و مضامین فلسفه یونان را تفسیر کرد.
(۲) از مقام علمی و فلسفی او تمجید شود.
(۳) در منطق ارسطویی مهارت خاصی داشت و آن را تصحیح و به زبان عربی تدوین کرد. (۴) او مؤسس حکمت مشایی است.
- ۶۷- کدام گزینه در رابطه با نسبت فارابی با سیاست درست نیست؟
(۱) او در فلسفه سیاست نظریه پرداز بود
(۲) در معاشرت با اهل سیاست نکات زیادی را به آنها گوشزد کرد
(۳) دیدگاه های ویژه او در فلسفه سیاست به افلاطون نزدیکتر بود. (۴) او آثار متعددی در زمینه سیاست نگاشت

*جواب تست ها: ۶۳- چهار ۶۴- چهار ۶۵- سه ۶۶- چهار ۶۷- دو

۶۸- هر یک از توضیحات زیر در مورد کدام یک از کتب فارابی است؟

- الف) در آن آرای افلاطون و ارسطو را بیان و به داوری بین آنها می پردازد. (الجمع بین رأی الحکیمین)
ب) بعدها راهنمای ابن سینا در فهم کتاب ارسطو می شود. (رسالة اغراض مابعدالطبیعه)

۶۹ هر یک از گزینه های سمت راست با یکی از گزینه های سمت چپ مناسبت دارد. آنها را در کنار هم بنویسید (یک مورد

اضافی است)

- ۱- از میوه ها و ثمرات حیات عقلی
الف- ابویوسف یعقوب بن اسحاق
- ۲- اولین فیلسوف مشهور مسلمان
ب- فارابی
- ۳- بحث از موضوعات اعتقادی دین با استدلال و منطق
ج- حیات علمی و حیات
- ۴- بنیان گذار و مؤسس حکمت مشائی
د- حنین بن اسحاق
- ۵- دیدگاهی نزدیک افلاطون داشت.
ر- متکلم
- ۶- هدف اصلی تشکیل مدینه از نظر فارابی
ز- فقط سلامت جسم و فراوانی لذت ها
- ۷- هدف مردم مدینه جاهله از نظر فارابی
ص- دستیابی به سعادت دنیا و آخرت

*پاسخ کوتاه دهید:

۷۰- از ورود فلسفه به جهان اسلام در حدود چند قرن می گذرد و از آن به چه نوع حیاتی تعبیر می شد؟

سیزده قرن/حیات فلسفی

۷۱- حیات علمی و حیات فلسفی از میوه ها و ثمرات کدام نوع حیات به شمار می روند؟ حیات عقلی

۷۲- اولین فیلسوف مشهور مسلمان چه نام دارد؟ و در حدود چند کتاب و رساله از خود به یادگار گذاشته است؟

ابویوسف یعقوب بن اسحاق / حدود ۲۷۰ کتاب و رساله

۷۳- بحث و گفتگوی عقلی در مسائل اعتقادی دین از چه زمانی آغاز شد؟

از عصر رسول خدا

۷۴- سرچشمه های حیات عقلی و فلسفی مسلمانان کجاست؟

حیات عقلی مسلمانان از همان ابتدای ظهور اسلام آغاز شد و بعد از دو قرن، به حیات فلسفی انجامید.

۷۵- پایه گذاری حیات عقلی در جامعه اسلامی به چه صورت بود؟

پیامبر اکرم و قرآن کریم حیات عقلی جامعه اسلامی را پایه گذاری کردند.

۷۶- از نظر فارابی هدف اصلی تشکیل جامعه و مدینه چیست؟

دستیابی سعادت دنیا و آخرت

۷۷- به سوالات ذیل در یک یا دو کلمه پاسخ دهید:

الف- یکی از زمینه های شکل گیری حیات فلسفی در جهان اسلام چه بود و از چه زمانی آغاز شد؟

نهضت ترجمه/قرن دوم هجری

ب- فلسفه اسلامی در آغاز چه سرشتی داشت و متکی بر آراء کدام فیلسوف بود؟

سرشتی کاملاً استدلالی/متکی بر آراء ارسطو

ج- ارسطو در مباحث فلسفی بیش از هر چیز به چه نوع قیاس تکیه می کرد؟ و نبوغ استدلالی کدام فیلسوف صورت

استدلال را با ظریف ترین موشکافی ها آراست؟ برهانی/ابن سینا

د- کدام فیلسوف مسلمان هرگز مشاغل سیاسی را نپذیرفت و با اهل سیاست معاشرت نداشت. با وجود این، در سیاست

بسیار اندیشید و آثار متعددی در این زمینه نوشت؟ **فارابی**

ر- کدام فیلسوف مسلمان در فلسفه سیاست، نظریه پرداز بود؟ **فارابی**

ز- دیدگاه ویژه ای را که فارابی در فلسفه سیاست مطرح کرده دیدگاه کدام فیلسوف یونانی نزدیک است؟

افلاطون

ق- فارابی مدینه جاهله را در مقابل کدام مدینه قرار می دهد و معتقد است که مهم ترین تفاوت آنها در چیست؟

فاضله/هدف

و- دو حکیم از بزرگترین حکمای مشاء را نام ببرید؟ **فارابی و ابن سینا**

ی- بنیانگذار و مؤسس حکمت مشاء چه کسی است؟ **فارابی**

۷۸- فلسفه اسلامی در آغاز به چه نامی معروف بود؟ و چرا؟

تفکر فلسفی اسلامی به خاطر مؤسس اول آن، ارسطو، به "حکمت مشاء" معروف شد.

۷۹- کدام کتاب فارابی راهنمای درک افکار فلسفی ارسطو است؟

اغراض ارسطو فی کتاب مابعدالطبیعه

۸۰- مسیر سعادت و کمال انسان نزد فارابی کجاست؟

به عقیده فارابی، مسیر سعادت و مال انسان از زندگی اجتماعی می گذرد.

۸۱- چرا ریاست جامعه باید به عالی ترین درجات تعقل رسیده باشد؟

تا بتواند احکام و شرایع را دریافت کند.

۸۲- در قرن اول هجری، دانشمندان اسلامی، کدام یک از مسائل اعتقادی دین را با استفاده از روش عقلی و استدلالی

مورد بحث قرار می دادند؟

اثبات وجود خدا، صفات خداوند، ضرورت معاد و مسئله مانند جبر و اختیار

۸۳- حیات عقلی مسلمان از چه زمانی آغاز شد؟

مورخان علم گزارش داده اند که حیات تعقلی مسلمانان با ظهور اسلام و تشکیل جامعه اسلامی مقارن بوده است.

۸۴- سیر حیات عقلی مسلمانان از چه زمانی آغاز شد و نتیجه آن بعد از دو قرن چه شد؟

حیات عقلی مسلمانان از همان ابتدای ظهور اسلام آغاز شد و بعد از دو قرن، به حیات فلسفی انجامید.

۸۵- فارابی از کدام حکیم نامدار فلسفه آموخت؟ سیر تکمیلی مطالعاتش به ترتیب بنویسید؟

ابوبشیر متی بن یونس/حران/بغداد/دمشق تا آخر عمر نزد سیف الدوله حمدانی زندگی کرد.

۸۶- موسس حکمت مشایی (فلسفه اسلامی یانپوی) چه کسی است؟ (با اندکی تغییر نهایی شهریور ۹۸)

فارابی

۸۷- معلم اول و معلم ثانی به ترتیب لقب کدام فلاسفه بوده است؟ (نهایی دی ماه ۹۸)

ارسطو- فارابی

۸۸- موسس اولین مکتب فلسفی در جهان اسلام چه کسی بود و بوبه چه لقبی شهرت یافت؟ (نهایی دی ماه ۹۹)

فارابی/معلم ثانی

*** پاسخ کامل و تشریحی دهید:**

۸۹- زمینه اول رشد فلسفه در عالم اسلام را به اختصار بنویسید؟

حیات تعقلی مسلمانان با ظهور اسلام و تشکیل جامعه اسلامی مقارن بوده است. به عبارت دیگر، پیامبر اکرم و قرآن کریم حیات عقلی

جامعه اسلامی را پایه گذاری کردند. آن حضرت برای ایجاد چنین حیاتی از روش هایی خاص و بدیع استفاده کرد؛ به طوری که جامعه

اسلامی عصر او در زمانی کوتاه به مرتبه ای ممتاز از حیات عقلی نائل آمد.

۹۰- سه مورد از زمینه های رشد فلسفه که در قرآن کریم و گفتار و رفتار رسول خدا مشاهده می شود، را بنویسید. (سه مورد)

۱. ارزش قائل شدن برای اصل تفکر و خردورزی؛

۲. تکریم علم به عنوان ثمره تفکر و خردورزی؛

۳. تکریم پیوسته عالمان و دانشمندان؛

۴. طرح مباحث علمی و عقلی و فلسفی و به کار گرفتن شیوه های مختلف استدلال؛

۵. مذمت پیوسته نادانی و جهل، به طوری که در جامعه یک ویژگی منفی تلقی شود؛

۶. دعوت به یادگیری علوم دیگر ملت ها و تمدن ها و استفاده از آنها.

۹۱- زمینه دوم رشد فلسفه در عالم اسلام را به اختصار بنویسید؟

بحث و گفت و گو در مباحث اعتقادی بود که از همان زمان رسول خدا آغاز شد و به سرعت در میان مسلمانان گسترش یافت. این مباحث، که بیشترشان از جنس مباحث فلسفی است، سبب شد که در همان قرن اول هجری، دانشمندانی ظهور کنند که در روش عقلی و استدلالی در مسائل اعتقادی مانند اثبات وجود خدا، صفات خداوند، ضرورت معاد و نیز مسائلی مانند جبر و اختیار متبحر بودند و به تعلیم و کتابت اشتغال داشتند. پس، حیات عقلی مسلمانان از همان ابتدای ظهور اسلام آغاز شد و بعد از دو قرن، به حیات فلسفی انجامید.

۹۲- آیا نهضت ترجمه منحصر به دانش فلسفه بود؟ توضیح دهید.

خیر، این نهضت منحصر به دانش فلسفه نبود بلکه علوم گوناگون از قبیل منطق، فلسفه، نجوم، ریاضیات، طب، ادب و سیاست را هم شامل می شد و در نتیجه آن، کتاب های فراوانی از زبانهای یونانی، پهلوی، هندی و سریانی و در رشته های مختلف علمی ترجمه شدند.

۹۳- زمینه سوم رشد فلسفه در عالم اسلام را به اختصار بنویسید؟

نهضت ترجمه متون که از قرن دوم هجری آغاز شد، یکی دیگر از زمینه های شکل گیری جهان اسلام بود. البته این نهضت منحصر به دانش فلسفه نبود بلکه علوم گوناگون از قبیل منطق، فلسفه، نجوم، ریاضیات، طب، ادب و سیاست را هم شامل می شد و در نتیجه آن، کتاب های فراوانی از زبان های یونانی، پهلوی، هندی و سریانی و در رشته های مختلف علمی ترجمه شدند. در چنین شرایطی، مسلمانان به زودی معارف پیشینیان را فرا گرفتند و در تمامی رشته های دانش سرآمد ملت های زمان خود شدند. در فلسفه نیز دانش فیلسوفان بزرگ یونان را آموختند و با نقد و بررسی آرای آن حکیمان، نظام فلسفی نوینی را سامان بخشیدند که ضمن برخورداری از آرایا فلاطون و بیشتر ارسطو، در بردارنده اندیشه های جدیدی بود که تا آن روزگار سابقه نداشت.

۹۴- نمونه ای از اهمیت نهضت ترجمه و یادگیری از دیگران را در عالم اسلام را بنویسید؟

در آن عصر، نهضت ترجمه و یادگیری از دیگران آن قدر اهمیت داشت که گفته اند حنین بن اسحاق، مترجم معروف و زبردست آن زمان، گاهی معادل وزن کتابی که ترجمه کرده بود، زر دریافت می کرد.

۹۵- پیامد ها و نتایج نهضت ترجمه را بنویسید؟

مسلمانان به زودی معارف پیشینیان را فرا گرفتند و در تمامی رشته های دانش سرآمد ملت های زمان خود شدند. در فلسفه نیز یادگارهای فیلسوفان بزرگ یونان را آموختند و با نقد و بررسی آراء آن حکیمان، نظام فلسفی نوینی را سامان بخشیدند که ضمن برخورداری از آراء افلاطون و به خصوص ارسطو، در بردارنده اندیشه های جدیدی بود که تا آن روزگار سابقه نداشت.

۹۶- چرا فلسفه اسلامی در آغاز به فلسفه مشاء معروف شد؟

از آنجا که ارسطو در مباحث فلسفی بیش از هر چیز به قیاس برهانی تکیه داشت، فلسفه اسلامی نیز صورت استدلالی پیدا کرد و نبوغ استدلالی ابن سینا، این صورت را با ظریف ترین موشکافی ها آراست. این شیوه از تفکر فلسفی به «حکمت مشاء» معروف شد.

۹۷- فارابی چگونه توانست فلسفه مشائی را در جهان اسلام بنا نهد؟

فارابی به علت آشنایی عمیق با تعالیم اسلام، توانست آموخته های خود از افلاطون و ارسطو و سایر فیلسوفان گذشته را در یک نظام فلسفی جدید عرضه کند و فلسفه مشائی را در جهان اسلام بنا نهد.

۹۸- علت پیدایش جوامع را از نظر فارابی نوشته و هدف اصلی از اجتماع و مدینه را بیان کنید؟

معتقد است که به حسب فطرت و طبع خود به جامعه گرایش دارد و می خواهد با هم نوعان خویش زندگی کند. به عقیده فارابی، مسیر سعادت و کمال انسان از زندگی اجتماعی می گذرد؛ لذا هدف اصلی جامعه و مدینه، سعادت در دنیا و آخرت است.

۹۹- مقام علمی و فلسفی فارابی را به اختصار بنویسید؟ (۲ مورد)

۱- وی علاوه بر فلسفه که در آن سرآمد روزگار بود، در حقوق، نجوم و سیاست نیز شهرت داشت و به درجه استادی رسیده بود. پزشکی را به خوبی می دانست و در مداوای بیماران تبحر داشت. ۲- در فلسفه سیاست نظریه پرداز بود و دیدگاه ویژه ای را مطرح کرد که به دیدگاه افلاطون نزدیک است. ۳- فارابی با میراث فلسفی یونان، به خصوص آراء افلاطون و ارسطو، به خوبی آشنا بود و توانست نقاط مشترک اندیشه های آن دو را بیابد و در کتابی با عنوان الجمع بین رأی الحکیمین ارائه کند. ۴- فارابی در کتابی به نام اغراض ارسطو فی کتاب مابعدالطبیعه بادقت و توانایی بسیار، نظرات ارسطو را شرح می کند و نکات پیچیده آن را آشکار می سازد؛ چنان که بعدها راهنمای ابن سینا در فهم کتاب ارسطو می شود. ۵- وی به علت آشنایی عمیق با تعالیم اسلام، توانست آموخته های خود از افلاطون و ارسطو و سایر فیلسوفان گذشته را در یک نظام فلسفی جدید عرضه کند و فلسفه مشائی را در جهان اسلام بنا نهد.

۱۰۰- فلسفه سیاسی فارابی را دو یا سه سطر تبیین کنید؟

فارابی هرگز مشاغل سیاسی را نپذیرفت و با اهل سیاست معاشرت نداشت. با وجود این، در سیاست بسیار اندیشید و آثار متعددی در این زمینه نوشت. او انسان را مدنی بالطبع می داند و معتقد است که به حسب فطرت و طبع خود به جامعه گرایش دارد و با هم نوعان خویش زندگی کند. به عقیده فارابی، مسیر سعادت و کمال انسان از زندگی اجتماعی می گذرد؛ لذا هدف اصلی جامعه و مدینه، سعادت در دنیا و آخرت است.

۱۰۱- موضوع آثار "الجمع بین رأی الحکیمین" و "اغراضُ ارسطو فی کتاب مابعدالطبیعه" فارابی به ترتیب بنویسید؟

با آراء افلاطون و ارسطو، به خوبی آشنا بود و توانست نقاط مشترک اندیشه های آن دورا بیابد و در کتابی با عنوان جمع میان نظرات دو حکیم ارائه کند. فارابی در کتابی به نام اغراضُ ارسطو فی کتاب مابعدالطبیعه با دقت و توانایی بسیار نظرات ارسطو را شرح می کند و نکات پیچیده آن را آشکار می سازد؛ چنان که بعدها راهنمای ابن سینا در فهم کتاب ارسطو می شود.

۱۰۲- فارابی مدینه فاضله را به چه چیز تشبیه می کند؟ وجه تشابه آنرا توضیح دهید؟

فارابی مدینه فاضله را به بدنی سالم تشبیه می کند که هر عضو آن متناسب با ویژگی خود وظیفه ای دارد و آن وظیفه را به نحو احسن انجام می دهد. همان گونه که در اعضای بدن، برخی بر برخی تقدم دارند، برخی از اعضای جامعه نیز بر برخی دیگر مقدم اند؛ مثلاً همان طور که قلب بر همه اعضای بدن ریاست دارد، در مدینه فاضله هم کسی باید بر دیگران برتری داشته باشد و بر آنان ریاست کند.

۱۰۳- هریک از اصطلاحات زیر را تعریف کنید:

الف- مدینه فاضله از نظر فارابی: (نهایی دی ماه ۹۷)

مردم آن به اموری مشغول و به فضایی آراسته اند که مدینه را به سوی سعادت می برد.

ب- مدینه جاهله از نظر فارابی:

در مدینه جاهله هدف مردم فقط سلامت جسم و فراوانی لذت هاست. آنها گمان می برند که اگر به چنین لذت هایی دست یافتند، به سعادت رسیده اند و اگر دست نیافتند، به بدبختی افتاده اند.

۱۰۴- توضیح دهید که از نظر فارابی چه کسانی شایستگی ریاست جامعه را دارند؟ یا (ویژگی های رئیس مدینه فاضله از

نظر فارابی چیست؟ و این ویژگی ها در چه کسانی وجود دارد؟)

ریاست جامعه باید برعهده کسی باشد که روحی بزرگ و سرشتی عالی دارد و به عالی ترین درجات تعقل رسیده است که بتواند احکام و شرایع را دریافت کند؛ یعنی رهبر جامعه کسی جز پیامبر خدا نیست. پیامبر می تواند با ملک وحی اتصال دائمی داشته باشد. این ویژگی برای امامان و جانشینان او هم هست و همین اتصال پیوسته با عالم بالا به پیامبران امکان می دهد که جامعه را به درستی و در جهت نیل به سعادت حقیقی رهبری کنند.

۱۰۵- آیا اتصال دائمی با ملک وحی فقط به پیامبر اسلام اختصاص دارد؟ و این اتصال چه امکانی به پیامبران می دهد؟

خیر، این ویژگی برای امامان و جانشینان او هم هست و همین اتصال پیوسته با عالم بالا به پیامبران امکان می دهد که جامعه را به درستی و در جهت نیل به سعادت حقیقی رهبری کنند.

۱۰۶- به چه جهاتی فارابی را معلم ثانی نامیده‌اند؟ توضیح دهید؟

وی به علت آشنایی عمیق با تعالیم اسلام، توانست آموخته های خود از افلاطون و ارسطو و سایر فیلسوفان گذشته را در یک نظام فلسفی جدید عرضه کند و فلسفه مشائی را در جهان اسلام بنانهد. از این رو پس از ارسطو لقب معلم وبه معلم ثانی شهرت یافت.

۱۰۷- جمله مقابل را با توجه به فلسفه فارابی با عبارت ساده و روان بنویسید. « فارابی انسان را مدنی بالطبع می داند.»

او معتقد است که به حسب فطرت و طبع خود به جامعه گرایش دارد و می خواهد با هم نوعان خویش زندگی کند. به عقیده فارابی، مسیر سعادت و کمال انسان از زندگی اجتماعی می گذرد؛ لذا هدف اصلی جامعه و مدینه، سعادت در دنیا و آخرت است.

۱۰۸- مدینه فاضله و مدینه جاهله فارابی را با یکدیگر مقایسه کنید؟

فارابی مدینه جاهله را در مقابل مدینه فاضله، قرار می دهد و معتقد است که مهم ترین تفاوت آن با مدینه فاضله در هدف آن است. در مدینه جاهله هدف مردم فقط سلامت جسم و فراوانی لذت هاست. آنها گمان می برند که اگر به چنین لذت هایی دست یافتند، به سعادت رسیده اند و اگر دست نیافتند، به بدبختی افتاده اند.

۱۰۹- اگر همه ی مردم تفکرات مدینه جاهله فارابی را داشتند چه وضعیتی در جامعه بوجود می آمد؟

در این صورت هدف مردم که فقط سلامت جسم و فراوانی لذت هاست. گمان خواهند کرد که اگر به چنین لذت هایی دست یابند، به سعادت می رسیدند و اگر دست نیابند، به بدبختی می افتند.

۱۱۰- شباهت مدینه فاضله و بدن انسان را از دیدگاه فارابی بنویسید؟

فارابی مدینه فاضله را به بدنی سالم تشبیه میکند که هر عضو آن متناسب با ویژگی خود وظیفه ای دارد و آن وظیفه را به نحو احسن انجام میدهد. همان گونه که در اعضای بدن، برخی بر برخی تقدم دارند، برخی از اعضای جامعه نیز بر برخی دیگر مقدم اند؛ مثلاً همان طور که قلب بر همه اعضای بدن ریاست دارد، در مدینه فاضله هم کسی باید بر دیگران برتری داشته باشد و بر آنان ریاست کند.

۱۱۱- فارابی مدینه فاضله را به چه چیزی تشبیه کرده است؟ وجوه تشابه آنها را بنویسید؟ به اختصار بنویسید.

بدن انسان سالم / تشابه: ۱- در بدن قلب ریاست دارد. مثل رئیس در مدینه فاضله ۲- در هر دو میان اجزاء، سلسله مراتب وجود دارد.

۱۱۲- فارابی عقل فعال را به چه چیزی تشبیه کرده است و چرا؟ (نهایی دی ماه ۹۸)

به آفتاب تشبیه کرده زیرا عقل فعال برای انسان درست مانند آفتاب است به چشم که عامل بینایی می شود یعنی عقل فعال با افاضه خود در قوه عقل آدمی، سبب فعالیت عقلی و ادراک حقایق می شود.

۱۱۳- از نظر فارابی دووجه تشابه مدینه فاضله را با بدن سالم انسان بنویسید. (نهایی دی ماه ۹۸)

زیرا هر عضو آن متناسب با ویژگی خود وظیفه ای دارد و آن وظیفه را به نحو احسن انجام می دهد. و همان طور که در بدن انسان، برخی از اندام هابر برخی تقدم دارند، برخی از اعضای جامعه نیز بر برخی دیگر تقدم دارند.

۱۱۳- مدینه فاضله را از نظر فارابی تعریف کرده و تفاوت آن را با مدینه جاهله بنویسید. (نهایی خرداد ماه ۹۹)

مدینه ای است که مردم آن به اموری مشغول و به فضایی آراسته اند که مجموعه مدینه را به سوی سعادت می برد و تفاوت آن با مدینه جاهله در هدف آن است.

۱۱۴- دو مورد از ویژگی های رئیس مدینه فاضله را از نظر فارابی نوشته و بیان کنید که این ویژگی ها در چه کسانی وجود دارد؟ (نهایی شهریور ماه ۹۹)

روحی بزرگ و سرشتی عالی باشد/ و به عالی ترین درجات تفکر و تعقل رسیده است. / و می تواند احکام و قوانین الهی را دریافت کند. / در پیامبر و امامان

۱۱۵- از نظر فارابی، هدف مردم مدینه جاهله چیست؟ چرا؟ (نهایی دی ماه ۹۹)

هدف مردم مدینه جاهله فقط سلامت جسم و فراوانی لذت هاست. آنها گمان می برند که اگر به چنین لذت هایی دست یافتند، به سعادت رسیده اند و اگر دست نیافتند، به بدبختی افتاده اند.

۱۱۶- بر اساس نظر فارابی هدف مدینه فاضله و مدینه جاهله را مقایسه کنید. (نهایی دی ماه ۹۹)

هدف مدینه فاضله: رسیدن به سعادت / هدف مدینه جاهله: سلامتی جسم و فراوانی لذت ها

@ جواب فعالیت ها و تمرینات درس ۹

□ انتخاب ص ۷۱

- گزینه (د): با توجه به اینکه گزینه (د) ارتباط بین هر سه مورد را در دو طرفه و به شکل تأثیر متقابل نشان میدهد، این نمودار کاملتر است.

□ اندیشه ص ۷۱

۱- نشانه این است که علم، فلسفه و تفکر در زمان او ارزش پیدا کرده است و جامعه به این گفتگوی علمی توجه داشته است. / خیر. اگر جامعه به بحث و گفتگوی علمی اهمیت دهد این شور و نشاط علمی نیز در جامعه وجود خواهد داشت.

۲- تعامل و گفتگوی علمی. در این گفتگوی علمی اگرچه یک طرف آن شخصیتی مثل ابن سینا است اما می توان نظر او را نقد کرد و طرف مقابل هم این انتقادهای رامی پذیرد و بدون هیچ کدورتی به آن ها پاسخ می دهد.

۱- با شماره ۴ : ارتباط با (۴) بیشتر است با بقیه هم ممکن است مرتبط باشد . ۲- با شماره ۴

۳- با شماره ۱ ، ۲ ، ۳ ۴- با شماره های ۱ ، ۲ ، ۶ ۵- با شماره ۴

ملاحظه راهنمای معلم:

عبارت اول، بیشتر بر مورد ۴ تطبیق می کند. عبارت دوم، بیشتر بر مورد ۴ تطبیق می کند.

عبارت سوم، بیشتر بر مورد ۲ و پس از آن بر مورد ۱ تطبیق می کند. عبارت چهارم، بیشتر بر مورد ۶ تطبیق می کند.

عبارت پنجم، بیشتر بر مورد ۴ تطبیق می کند.

۱- مقایسه ص ۷۲

موضوع	درمدینه فاضله	درمدینه جاهله
هدف	کمال و سعادت اخروی	سلامتی جسم و فراخی لذت ها
مردم	به اموری مشغول و به فضایی آراسته اند (اهل فضیلت اند)	گمان می کنند که اگر به لذت های دنیوی دست یابند به سعادت رسیده اند و در غیر این صورت به بدبختی افتاده اند
رئیس	دارای روحی بزرگ و سرشتی عالی، در عالی ترین درجه تعقل / انسان کامل (پیامبر و جانشینان او)	مانند قلبی ناقص و بیمار که نمی تواند وظیفه فرماندهی خود را انجام دهد.

۲- هر سه زمینه می تواند در رشد فلسفه اهمیت داشته باشد. ولی به نظر می رسد که زمینه اول اهمیت بیشتری داشته باشد.

۳- فلسفه اسلامی در آغاز سرشتی کاملاً استدلالی داشت و متکی بر آرای ارسطو بود. از آنجا که ارسطو در مباحث فلسفی بیش از هر چیز به قیاس برهانی تکیه می کرد، فلسفه اسلامی نیز صورت استدلالی قوی به خود گرفت. تلاش های محکم و استوار فارابی و نبوغ استدلالی ابن سینا، این صورت استدلالی را با ظریف ترین موشکافی ها آراست و یک نظام فلسفی مستحکم و قوی را پدید آورد. این شیوه تفکر فلسفی به خاطر مؤسس اول آن، ارسطو، به حکمت مشاء معروف شد.

موفق و سعادتمند باشید

سید احمد صمدانی از استان آذربایجان شرقی